

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Ropa penis på spårvagnen och kladda sockervadd på mobilen – hos Yoko ryms hela livet
Österlund, Mia

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 05/10/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
All rights reserved

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Österlund, M. (2023). Ropa penis på spårvagnen och kladda sockervadd på mobilen – hos Yoko ryms hela livet: [Recension av Annika Sandelin och Linda Bondestam Yokos nattbok. Hemligt och himla normalt]. *Hufvudstadsbladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202401102134>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Sandelin, Annika & Bondestam, Linda, *Yokos nattbok. Hemligt och himla normalt*, Förlaget 2023, s. 200.

Litteratur som liknar livet

I våras utkom *Att vara Yoko* (2023), som på maffiga 467 sidor samlade de tre första böckerna om tweenien Yoko. Serien skildrar Yokos brokiga, bråkiga familj med frejdiga mamma bildkonstläraren, ängsliga pappa psykologen, brorsan Salvador och yrvädret lillasyster Frida. Barnen bär alla konstnärsnamn och familjen är råddigt bohemisk. Viktig för Yoko är också kompiskretsen med kortväxta Daniel och adopterade Anna närmast hjärtat.

Dagboksformatet, nattboken, hör till de slitstarka berättargreppen i barnlitteraturen. Från Anne Frank och flickboken, över Sparvelsviten och Bertböckerna till dagens bloggromaner har genren fångat den ungas röst ofiltrerat, men hypervinklat. Det är genom den unga skrivande flickans känslor *Yokos nattbok. Hemligt och himla normalt* silas: "Äntligen har jag ett nytt skrivblock! Det är tur för jag har redan börjat skriva upp sånt som jag måste komma ihåg att berätta på baksidan av gamla kvitton och på papper som jag rivit loss ur mina skolhäften." Dagboken löper från vår till vår, mycket hinner hända.

En dråplig, innerlig fresk över livet

Linda Bondestam underbygger i bild den livsbejakande humor Annika Sandelin generöst strösslar. Hon har tecknat fyra bh:ar som ligger och dräller vid kolofonen. Här gäller bh-gänget versus svettstrumporna, som Yokos kompisar kallar sig. Skiljelinjen dras mellan bh, sport-bh eller ännu ingen bh. Yokos kropp förändras: en smärtande spetsig bröstvärta sticker fram, långa hårstrån syns på snippan. Fnissande utmanar flickorna varandra om vem som vågar säga "Penis!" högst på spårvagnen. Men då Tindra kysser Yoko bränner rodnaden på riktigt.

Det är inte oproblemiskt att ha en mamma som klär sig i hönsdräkt då hon och väninnan ska lansera sin nya bilderbok på bildkonsttimmen och mamman snubblar över en elev: "I stället för att dra av sig hönshuvudet och be om ursäkt kacklade hon: "Oj, oj!" och fortsatte vimsa omkring. Bh-gänget drog ihop sina stolar och började viska och himla med ögonen. Mot slutet av timmen började mamma och Birgitta gräla om ifall det är mera jobb med att göra bilderna till en bilderbok eller att skriva texten till den. "Du kan ju teckna till och med medan vi pratar i telefon", sa Birgitta.

Sandelin briljerar i att fånga stunden, detaljrikedomen ger färg. Grannen Karppinen skrikapar om hundbajs, men mjuknar inför skötseln av en blåmesunge. Fågelungens larver läcker ut i precis hela kylskåpet. Kompisen startar ett instagramkonto för sin katt. "Jag slår vad om att ingen annan i min klass måste måla hus i ösregn", gnäller Salvador då familjen panikmålar det hyrda sommarhuset och rödmyllefärgen rinner i rännilar.

Rasism tacklas

Sandelin väjer inte för något: muslimska vänner med huvuddukar, dementa morfar och hans nya kille, klimatångest över den stundande Greklandsresan, familjeterapi kring lillasysters förmodade ADHD, killar med mascara och killar med uppskruvat härskarbeteende. Trots ymningheten blir det inte för mycket. Resultatet är fylligt, samtidskänslan levande.

Rasism skildras rättframt. Obetänksamma och fördomsfulla repliker som fällt fångas upp. Yokos egna fördomsfria umgänge med alla, inte minst familjens muslimska vänner, glänser. Inslagen av flerspråkighet är markanta. Missförstånd uppstår då morfars finskspråkige partner efter maten säger att han är "så full att han måste lägga sig ner" och Yokos pappa förskräckt undrar hur mycket vin han fått i sig. Men Harri är bara mätt.

Skavsår av livet

Mitt i allt kan Yoko känna sig övergiven, som på nöjesfältet Borgbacken då kompisarna åker en attraktion hon inte vågar. Ensam sitter hon på en bänk och håller vännens smältande sockervadd i handen, en drabbande bild av hur melankoli bor mitt i vänskapen: "Det började dugga och när jag rev loss en bit av sockervadden för att trösta mig blev min hand helt klibbig. Jag försökte ringa till dem alla i tur och ordning, men ingen svarade. Telefonen blev våt och full av äckligt klibb."

Den smärtsammaste fnurran drabbar bästisskapet med Anna. På bästa Bullerbyvis brukar grannflickorna knacka vägg till varandra. Nu blir det tyst. Annas planerade resa till sitt härkomstland Kina avbryts abrupt av pandemiutbrottet. Sandelin skildrar hur världen stegvis stängs ner och hur familjen har att samsas i hemmet, där pappas suicidala patient ledset bligar från dataskärmen i köket då Yoko ska ta sig ett mellanmål. Nästa Yoko-bok lär berätta vidare om den coronavardag som ritade om våra liv. Inte konstigt att bokserien varit slutsåld, här serveras skratt blandat med djupaste allvar på bästa sätt.